

Hodnotiaca správa

inauguračnej komisie na menovanie doc. Ing. Petra Urbana, PhD., za profesora v odbore habilitačného konania a inauguračného konania Ochrana a využívanie krajiny na FPV UKF v Nitre

Vedecká rada Fakulty prírodných vied UKF v Nitre dňa 12.3.2021 prerokovala žiadosť doc. Ing. Petra Urbana, PhD., pracovníka Fakulty prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici o začatie inauguračného konania v odbore habilitačného konania a inauguračného konania Ochrana a využívanie krajiny.

VR FPV UKF v Nitre uznesením č. 2/9/2021 schválila inauguračnú komisiu, oponentov a tému inauguračnej prednášky. Inauguračná komisia a oponenti pracovali v zložení:

Inauguračná komisia:

predseda:

prof. RNDr. Juraj Hreško, PhD. Fakulta prírodných vied, Univerzita Konštantína
Filozofa v Nitre

členovia:

prof. Ing. Jaroslav Červený, CSc. Fakulta lesnícka a dřevarašská, Česká zemědělská
univerzita v Praze

prof. RNDr. Mikuláš Huba, CSc. Geografický ústav, Slovenská akadémia vied v Bratislave;
Ústav manažmentu STU v Bratislava

prof. RNDr. Alena Vollmannová, PhD. Fakulta biotechnológie a potravinárstva,
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Oponenti:

prof. Ing. Slavomír Stašiov, PhD. Fakulta ekológie a environmentalistiky, Technická
univerzita vo Zvolene

doc. RNDr. Michal Stanko, DrSc. Parazitologický ústav, Slovenská akadémia vied
v Košiciach

prof. Mgr. Ivan Baláž, PhD. Fakulta prírodných vied, Univerzita Konštantína Filozofa
v Nitre

Téma inauguračnej prednášky:

1. Aktuálne vybrané problémy ohrozenia a ochrany fauny na Slovensku

Oznam o konaní inauguračnej prednášky bol uverejnený dňa 5. 6. 2021 v denníku SME a na webovom sídle UKF v Nitre.

Pri vypracovaní hodnotiacej správy mala inauguračná komisia k dispozícii nasledovné materiály:

1. Profesionálny životopis
2. Osvedčené kópie dokladov o vysokoškolskom vzdelaní druhého a tretieho stupňa, osvedčená kópia dekrétu, ktorým bol udelený titul docent
3. Doklad o pedagogickej praxi na vysokej škole (UKF v Nitre)

4. Potvrdenie o zavedení predmetu študijného programu bakalárskeho, magisterského alebo doktorandského štúdia za ostatných desať rokov; potvrdenie o vypracovaní projektu programu bakalárskeho, magisterského alebo doktorandského štúdia
5. Prehľad o pedagogickej činnosti a dosiahnutých výsledkoch na vysokej škole
6. Prehľad nových výsledkov vo vzdelávaní alebo vo vede, resp. umení,
7. Vedecká škola
8. Zoznam pôvodných publikovaných vedeckých prác, odborných prác, učebníc, učebných textov
9. Prehľad publikácií zaradených do kategórie A podľa požiadaviek akreditačnej komisie (IF > 0,47)
10. Prehľad riešených výskumných úloh, realizovaných technických projektov, patentov a autorských osvedčení, vynálezov a technických diel
11. Prehľad preukázateľných citácií (v databázach ISI WOK, Scopus a mimo databáz) a ohlasov na vedecké práce
12. Prehľad prednášok a prednáškových pobytov doma a v zahraničí
13. Plnenie kritérií pre vymenúvanie profesora na FPV UKF v Nitre

Inauguračná komisia konštatuje, že jej neboli doručené žiadne negatívne pripomienky alebo stanoviská, ktoré by bránili inauguračnému konaniu.

Na základe predložených materiálov, oponentských posudkov, odborného posúdenia inauguračnej prednášky, vedeckej rozpravy k pedagogickej a vedeckovýskumnej činnosti uchádzačky, inauguračná komisia predkladá toto hodnotenie:

Základné životopisné údaje

Doc. Ing. Peter Urban, PhD., sa narodil v roku 1962 v Brezne. Vysokoškolské štúdium na Lesníckej fakulte VŠLD (súčasnej TU) vo Zvolene absolvoval v roku 1985. V roku 2000 úspešne obhájil titul PhD. v odbore 15-21-9 Ekológia. Za docenta sa habilitoval v roku 2011 v študijnom odbore 4.3.1 Ochrana a využívanie krajiny. Od roku 2007 doposiaľ pôsobí na Katedre biológie a ekológie FPV UMB v Banskej Bystrici.

Hodnotenie pedagogickej činnosti

Doc. Ing. Peter Urban, PhD. sa pedagogickej činnosti začal venovať od roku 2000 na Katedre environmentálnej výchovy FPV UMB v Banskej Bystrici ako externý vyučujúci. Od roku 2007 vyučuje na súčasnej Katedre biológie a ekológie FPV UMB v Banskej Bystrici. V rámci pôsobenia na FPV UMB v Banskej Bystrici sa podieľal na zavedení a garantovaní viacerých predmetov v rámci jednodborového štúdia a aktívne pracuje v komisiách pre rigorózne skúšky, ale aj ako člen odborovej komisie doktorandského štúdia v študijnom programe Evolúcia ekosystémov a ich ochrana. Doc. Urban prezentoval rozvoj metód a nové výsledky v odbore aj úspešným školením záverečných prác. Bol školiteľom 105 bakalárskych, diplomových a rigorózných prác. Pod jeho vedením úspešne skončili štúdium štyria doktorandi. Na podporu a zabezpečenie edukačného procesu publikoval štyri vysokoškolské učebnice.

Na základe uvedeného hodnotenia je evidentný prínos docenta v rozvoji odboru a zároveň môžeme potvrdiť, že bude akceptovanou osobnosťou v oblasti výskumu a výučby v odbore Ochrana a využívanie krajiny.

Hodnotenie vedeckovýskumnej činnosti

Doc. Ing. Peter Urban, PhD. sa v doterajších výskumoch venoval v prevažnej miere štúdiu rozšírenia, početnosti vybraných aspektov biológie a ekológie a ochrany niektorých druhov, resp. skupín živočíchov (najmä vydry riečnej, kamzíka a svišťa vrchovského, veľkých šeliem a šakala zlatého, lesných kúr, obojživelníkov a plazov, rakov a pod.), resp. dynamickej ekológie v chránených územiach i histórii ochrany prírody. Výsledky prezentoval formou vedeckých a odborných článkov vo viacerých periodikách a zborníkoch a na odborných seminároch a vedeckých konferenciách na Slovensku aj v zahraničí.

Medzi najvýznamnejšie výsledky, ktoré významnou mierou podporujú rozvoj odboru patria:

- rozvoj metód mapovania a zisťovania početnosti vydry riečnej na národnej i regionálnej úrovni – modifikácia štandardnej IUCN OSG metódy mapovania na národnej úrovni na podmienky Slovenska, vrátane mapovania cezhraničných regiónov;
- rozvoj analýz štandardných údajov pre tvorbu červených zoznamov vybraných skupín stavovcov, najmä cicavcov na regionálnej úrovni;
- potvrdenie vplyvu aktuálnych antropických faktorov na kamzíka vrchovského tatranského a svišťa vrchovského tatranského a ich dynamiky;
- rozvoj metód štúdia aktuálnej expanzie šakala zlatého na Slovensku;
- analýza modelu adaptívneho vývojového cyklu prírodného lesného ekosystému z pohľadu nerovnovážnej paradigmy;
- zhrnutie problematiky ochrany prírody a biológie ochrany prírody v CHKO BR Poľana.

Vyhodnotenie inauguračnej prednášky a vedeckej rozpravy

Inauguračná prednáška na tému Aktuálne vybrané problémy ohrozenia a ochrany fauny na Slovensku sa uskutočnila dňa 24. júna 2021 o 11.00 hod. v Sieni Konštantína Filozofa UKF v Nitre pred členmi Vedeckej rady FPV UKF v Nitre, inauguračnou komisiou, oponentmi, študentmi a ďalšími hosťami.

Doc. Ing. Peter Urban, PhD. sa vo svojej prednáške zameril na vybrané aktuálne problémy ohrozenia i ochrany voľne žijúcich živočíchov na Slovensku. Tie v súčasnosti, podobne ako aj biodiverzitu celkovo, ohrozujú prírodné disturbancie a výrazný nárast ľudských aktivít. Ich synergický vplyv pôsobí nielen priamo na jedince a populácie daných druhov, ale významne zasahuje tiež do ich prostredia.

Dôležitým a zároveň problematickým je výber druhov pre ochranu. Červené zoznamy ohrozených druhov živočíchov sú najkomplexnejším vedecky podloženým zdrojom informácií o ich stave z hľadiska rizika vyhynutia. Napriek štandardnej kategorizácii a dobre prepracovaným kritériám však častokrát chýbajú dostatočné informácie o daných druhoch. Napr. z 98 taxónov cicavcov Slovenska boli v červenom zozname 4 taxóny (*Sicista subtilis*, *Arvicola scherman*, *Canis aureus*, *Alces alces*) z dôvodu nedostatku údajov klasifikované ako údajovo nedostatočné taxóny (DD).

V prednáške prezentoval vybrané konkrétne príklady ohrozenia stavovcov.

Vydra riečna (*Lutra lutra*) – ohrozený a chránený druh, zároveň patrí medzi tzv. konfliktné druhy živočíchov (vzhľadom na ekonomické škody na rybách a v rybnom hospodárstve). V minulosti bola likvidovaná najmä lovom a kontamináciou prostredia, v súčasnosti tvoria najčastejšie zaznamenané príčiny úmrtnosti vydrí na Slovensku ich kolízie s dopravnými prostriedkami na pozemných komunikáciách, vrátane intravilánov miest a obcí.

Šakal zlatý (*Canis aureus*) – jeden z najrozšírenejších druhov psovitéch šeliem na svete, ktorého areál sa v Európe v posledných desaťročiach rozširuje smerom do strednej a východnej Európy, vrátane Slovenska. Oblasťami s najvyššou populačnou hustotou tohto druhu patria najmä Východoslovenská nížina, juh stredného Slovenska, resp. Podunajsko. Napriek prudkej expanzii nie je inváznym nepôvodným druhom.

Kamzík vrchovský tatranský (*Rupicapra rupicapra tatrica*) – glaciálny relikv a endemický poddruh. Reštitúcia jeho 30 jedincov do Nízkych Tatier sa uskutočnila v rokoch 1969 – 1976. Populácia v súčasnosti čelí zvýšenému kumulovanému tlaku viacerých prírodných, antropických i antropogénnych faktorov. Negatívne sa prejavila tiež prítomnosť introdukovaných populácií nepôvodného poddruhu alpského kamzíka v neďalekých orografických celkoch.

Inauguračná prednáška Doc. Ing. Petra Urbana, PhD. mala vysokú odbornú a didaktickú úroveň a zodpovedala požadovaným kritériám. Po inauguračnej prednáške uviedli oponenti posudky. Doc. Ing. Peter Urban, PhD., zodpovedal vecne a kvalifikovane na otázky oponentov, členov komisie, členov VR FPV i ďalších diskutujúcich v rozprave a preukázal vynikajúce vedomosti a erudíciu v odbore Ochrana a využívanie krajiny.

Všetci oponenti sa zhodli, že na základe predložených podkladov je možné zodpovedne konštatovať, že Doc. Ing. Peter Urban, PhD. prekračuje plnenie kritérií v pedagogickej oblasti, vo vedení postupových prác študentov, vo vedení doktorandov, publikačnej činnosti a citačných ohlasov na publikácie. Tieto ukazovatele jasne hovoria o odbornej a pedagogickej erudícii.

Oponenti zhodne odporučili VR FPV UKF v Nitre schváliť návrh na vymenovanie Doc. Ing. Petra Urbana, PhD., za profesora v odbore Ochrana a využívanie krajiny.

Celkové zhodnotenie a návrh inauguračnej komisie

Inauguračná komisia v zmysle §5 ods.11 Vyhlášky MŠVVaŠ č. 246/2019 Z.Z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor na svojom zasadnutí dňa 24. 6. 2021 za účasti oponentov vyhodnotila a posúdila:

1. plnenie podmienok podľa § 76 ods. 5 a 7 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
2. predložené doklady,
3. plnenie kritérií pre inauguračné konanie na FPV UKF v Nitre,
4. odbornú a obsahovú úroveň inauguračného spisu,
5. oponentské posudky vrátane záverečných stanovísk oponentov,
6. odbornú úroveň prednesenej inauguračnej prednášky,
7. úroveň pedagogickej a vedeckovýskumnej činnosti uchádzača.

Na základe komplexného zhodnotenia pedagogickej, odbornej a vedeckovýskumnej činnosti Doc. Ing. Petra Urbana, PhD. a oponentských posudkov, inauguračná komisia v zhode s oponentmi konštatuje, že menovaný nielen spĺňa, ale aj prekračuje kritériá stanovené VR FPV UKF v Nitre na vymenovanie za profesora v odbore habilitačného konania a inauguračného konania Ochrana a využívanie krajiny. Menovaný predstavuje v slovenskej a zahraničnej vedeckej komunite uznávanú osobnosť s veľkým vedeckým potenciálom, vysokým morálnym kreditom a skúseného pedagóga s didaktickými schopnosťami a pozitívnym prístupom k študentom.

Inauguračná komisia zároveň predkladá predsedovi Vedeckej rady Fakulty prírodných vied UKF v Nitre, prof. RNDr. Františkovi Petrovičovi, PhD., návrh s odporúčaním schváliť návrh na vymenovanie doc. Ing. Petra Urbana, PhD., za profesora v odbore habilitačného konania a inauguračného konania Ochrana a využívanie krajiny.

Inauguračná komisia :

prof. RNDr. Juraj Hreško, PhD.

prof. Ing. Jaroslav Červený, CSc.

prof. RNDr. Mikuláš Huba, CSc.

prof. RNDr. Alena Vollmannová, PhD.

V Nitre, dňa 24. 6. 2021